

Mateřská škola Kamarád, Brno, Čtvrť 3

*Školní vzdělávací program pro předškolní
vzdělávání*

" Jsme kamarádi, kteří chtějí spolu poznat svět "

Robert Fulghum " *Všechno, co potřebuji znát,
jsem se naučil v mateřské škole* "

Školní vzdělávací program byl zpracován za účasti celého týmu zaměstnanců školy v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání v Brně dne 15.10.2006.

Ke dni 31.8.2011 byl školní vzdělávací program celkově aktualizován v souladu se zákonem č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším a odborném vzdělávání (školský zákon), vyhláškou č.14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání a Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání v platném znění.

Č.j. 154/11

*Platnost : od 1.9. 2011 do doby aktualizace provedené na základě evaluace
a vlastního hodnocení školy*

.....
*Dana Kulišková
ředitelka školy*

Podpisy zaměstnanců :

Obsah :

I.	Základní údaje o škole a jejím programu	str. 4 - 11
	1. identifikační údaje o škole a jejím vzdělávacím programu	str. 4
	2. obecná charakteristika školy	str. 4 - 5
	3. podmínky vzdělávání	str. 5 - 11
	4. organizace vzdělávání	str.11 - 12
II.	Charakteristika vzdělávacího programu	str. 13 - 23
	1. filosofie školy	str. 13 - 14
	2. vzdělávací obsah	str. 14 - 21
	3. evaluační systém	str. 22- 23
III.	Přílohy veřejné : - školní řád	
	- směrnice č. 7 – (Úplata za předškolní vzdělávání)	
	interní : - pracovní plán školy	
	- vnitřní řád školy	
	- organizační řád (směrnice školy)	

I.

Základní údaje o škole a jejím programu

1. Identifikační údaje o škole a jejím vzdělávacím programu

Název školy:	Mateřská škola Kamarád, Brno , Čtvrtě 3
Sídlo školy :	Čtvrtě 3, 634 00 Brno - Nový Lískovec
Telefon :	547 218 123, 603 160 898
Zřizovatel :	Statutární město Brno,městská část Nový Lískovec
Právní forma :	příspěvková organizace
IČO :	70283907
Ředitelka školy :	Dana Kulíšková
Zpracovatelé programu :	Dana Kulíšková a kolektiv zaměstnanců MŠ
Název programu :	"Jsme kamarádi, kteří chtějí spolu poznat svět "

2. Obecná charakteristika školy

Dne 10. ledna 1984 byla na brněnském sídlišti Nový Lískovec slavnostně otevřena naše mateřská škola - první z postavených škol na sídlišti. Vzhledem ke svému poslání je poloha školy volena dobře. Nachází se ve střední části Nového Lískovce, mimo rušné silnice, ale přesto je zde dobré spojení MHD. V blízkém okolí jsou obytné domy, nákupní středisko, ZŠ, LŠU, ale také především chráněná oblast Kamenný vrch, která láká k vycházkám, pozorování zvířátek, k poznávání rozmanitosti přírody. Bezprostřednost blízkosti lesa významně ovlivňuje program školy. Časté vycházky se sportovním zaměřením jsou samozřejmostí. Přirozeně nás také vede k užšímu spojení s přírodou (využíváme k oslavě „Dne země“). Krátká vzdálenost do Kohoutovic nám umožňuje návštěvy krásné kohoutovické obory, kde skutečně není nouze o možnosti pozorovat lesní zvěř.

Budova je účelová, třípodlažní, má čtyři třídy , vlastní kuchyni . V přízemí je třída Krtečků, kancelář ředitelky školy , vedoucí školní jídelny a školní kuchyně s příslušenstvím. V prvním podlaží jsou třídy Zajíčků a Veverek. Ve druhém podlaží je třída Žabiček a velká otevřená terasa. Každá třída má samostatný vchod do své šatny , své sociální zařízení. Samostatné vchody do

šaten jsou pro nás však i nevýhodou .Chybí v budově školy vnitřní propojení mezi třídami . Vznikají komplikace např. při spojování tříd při absenci učitelů.

Součástí školy je velká zahrada se vzrostlými stromy, s možností celoročního využívání ke hrám a pohybovým aktivitám dětí. Podrobnějším popisem vybavení MŠ se zabývá kapitola I. odst.3 školního programu.

Dnem 1.1.2000 získala mateřská škola právní subjektivitu. Závěrem roku 2003 jsme požádali zřizovatele o změnu názvu školy. Naši žádosti bylo vyhověno a od 17.12.2003 je náš oficiální název Mateřská škola Kamarád, Brno, Čtvrť 3.

Ve školním roce 2006/07 a 2007/08 jsme byli zapojeni do mezinárodního projektu Shape Up Europe, který byl zaměřen na propagaci zdravého životního stylu a jeho zavedení do běžného každodenního života dětí, v širším měřítku i do celé oblasti, ve které se zapojená škola nacházela. Projekt byl podporován Evropskou komisí a účastnilo se ho 26 měst z celé Evropy. Naše škola se na projektu podílela jako jediná Mateřská škola z celé republiky a jeho prostřednictvím navázala mezinárodní spolupráci se zahraničními školami. Nabídku zúčastnit se tohoto projektu jsme přivítali, protože cíl projektu přesně odpovídal naší stanovené filosofii školy. Velmi nás mrzí, že tento projekt nepokračoval tak, jak bylo slibováno, proto hledáme jiný projekt, který by napomáhal k plnění úkolů vyplývajících z naší koncepce.

3. Podmínky vzdělávání

- věcné podmínky

Všechny vnitřní i venkovní prostory a vybavení MŠ jsou vyhovující – splňují bezpečnostní a hygienické normy v platném znění. Venkovní plášť budovy školy prošel v roce 2010 celkovou rekonstrukcí. Budova je zateplená, okna i všechny vstupní dveře jsou plastové, hlavní stěnu budovy zdobí logo školy. Byla provedena i nová výsadba travnaté plochy před školou. Rekonstrukcí prošla i vstupní rampa. Všechny rekonstrukce byly dost náročné, ale výsledek za to stál. Prostorové uspořádání vyhovuje skupinovým i individuálním činnostem dětí. Prostor tříd je členěn do hracích koutů, které jsou již převážně vybaveny novým nábytkem. Nechybí ani klidové centrum pro relaxaci dětí. Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení i vybavení pro odpočinek dětí jsou zdravotně nezávadná, odpovídající počtu i věku dětí a jsou bezpečná. Vybavení hračkami, učebními pomůckami, materiály a doplňky je průběžně doplňováno a obnovováno podle předem připraveného plánu pro podporu konkrétních druhů her , dle potřeby jednotlivých tříd.Většina hraček, her a materiálů ve třídách je umístěna v otevřených policích, děti mají o uložení těchto věcí

přehled a mohou je samostatně využívat pro spontánní i řízené činnosti. Výtvarné práce dětí jsou vystavovány pro rodiče a veřejnost v celé budově školy – děti se tak podílí na estetické výzdobě školy. Na budovu mateřské školy navazuje školní zahrada, která také prošla celkovou rekonstrukcí. Je plně vybavena novými hracími prvky, které jsou určeny pro děti předškolního věku, sportovním náradím a náčiním. Bylo vybudováno nové sportovní hřiště s pryžovým povrchem pro míčové a atletické hry. Členění a vybavení zahrady umožňuje hravé, tvořivé, pohybové i výtvarné aktivity dětí.

Záměry :

- **postupně provádět dle finančních možností výměnu dětských stolků a židliček, aby vyhovovaly všem antropometrickým požadavkům a ostatního nábytku**
- **naplánovat nátěry plotu a branek na školní zahradě**

- Životaspráva

Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava. Skladba jídelníčku je vhodná, doplňována ovocem a zeleninou. Ovoce mají děti volně dostupné po celé dopoledne. Školní jídelna vychází vstříc dětem, které mají určené diety.

Dodržujeme pitný režim, děti mají stále k dispozici dostatek tekutin ve třídě i na školní zahradě, mají na výběr čaj a vodu. Nádoby jsou umístěny na dostupných místech ve třídách. Dopolední svačiny jsou průběžné v časovém rozmezí ½ hodiny. Respektujeme množství a tempo, které si dítě zvolí při jídle, vedeme děti ke kultuře stolování a sebeobsluže. Je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád (doba stravy ve tříhodinových intervalech, minimální dobu pobytu venku – 2 hodiny, v případě deště, silného větru, náledí apod. je doba pobytu regulována). Je však natolik flexibilní, že umožňuje přizpůsobit činnosti v průběhu dne v případě aktuálních situací a potřeb (např. přivádění a odvádění dětí dle potřeby rodičů, mimořádné události v životě školy). Po celý den je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku. Dětem, které nemají potřebu spánku jsou po krátkém odpočinku nabízeny klidové činnosti.

Pracovnice školy vystupují podle zásad zdravého životního stylu a tím poskytují dětem přirozený vzor. Rodičům nabízíme ve školním časopise recepty ze zdravé výživy, při akcích „ Mámo, táto pojď si se mnou hrát“ provádíme ochutnávku pomazánek, salátů z našeho jídelníčku.

Záměry :

- **uspokojovat rodiče dětí, které vyžadují ze zdravotních důvodů i jiné než bezlepkové diety**
- **obohacovat jídelníček prvky zdravé výživy (celozrnným pečivem , zakysanými výrobky a větším množstvím ovoce a zeleniny)**

- psychosociální podmínky

Naším úsilím je, aby se děti i dospělí cítili v prostředí MŠ dobře, spokojeně, jistě a bezpečně. Nově přichozí dítě má možnost se postupně adaptovat , v případě potřeby mohou být rodiče s dětmi společně ve třídě.. Třídy svým členěním a hracími kouty umožňují dětem podle svých potřeb nalézt soukromí a vytvořit pocit zázemí, bezpečí a klidu. Pedagogické pracovnice respektují potřeby dětí, jednají nenásilně a citlivě, jsou rovnocennými partnery. Volnost a osobní svoboda dětí je vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat denní řád a pravidla třídy, které si děti společně vytvářejí. Pedagogické pracovnice se plně věnují dětem a jejich vzdělávání. Umožňujeme rodičům být účastníky vzdělávacího procesu.

Třída je pro děti kamarádkým prostředím, ve kterém si navzájem dokáží naslouchat a respektovat se. Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte. Uplatňujeme pedagogický styl s nabídkou aktivní spoluúčasti a samostatným rozhodováním dítěte.

Záměry :

- **individuální práce s dětmi s projevy rizikového chování**
- **provádět prevenci projevů rizikového chování u dětí**
- **zapojit větší skupinu rodičů do vzdělávacího procesu**

- organizace

Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, jejich aktuální stav. Dětem umožňujeme v průběhu celého dne provádět pohybové aktivity (pouze po jídle se necvičí)

Denní řád je zveřejněn v každé třídě a vychází z vnitřního řádu školy.

Denní program je vyvážený, děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru. Veškeré

aktivity dětí jsou organizovány tak, aby byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem. Dává dětem možnost osobního soukromí (právo na hru, nečinnost, odpočinek). Nemusí se účastnit společných činností. Plánování činností vychází z potřeb a zájmu dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. Ve třídě je zapsáno maximálně 25 dětí, počty dětí nejsou překračovány, spojování tříd je maximálně omezeno.

Náš den v MŠ - uspořádání dne

Třída – Krtečci:

- 6,30 - 7,00 - hry a scházení ve třídě Zajíčků
 7,00 - 9,50 - hry a činnosti dle volby, úklid hraček, hygiena, průběžná přesnídávka, vzdělávací činnost, příprava na pobyt venku
 9,50 - 11,50 - pobyt venku
 11,50 - 15,55 - převlékání, příprava na oběd, oběd, hygiena a příprava na odpočinek, relaxace, odpočinek na lehátku, hygiena, převlékání, svačina, zájmová činnost
 15,55 - 16,30 - hry a rozcházení ze třídy Veverek

Třída - Zajíčci:

- 6,30 - 10,05 - hry a činnosti dle volby, úklid hraček, hygiena, průběžná přesnídávka, vzdělávací činnost, příprava na pobyt venku
 10,05 - 12,05 - pobyt venku
 12,05 - 15,45 - převlékání, příprava na oběd, oběd, hygiena a příprava na odpočinek, relaxace, odpočinek na lehátku, hygiena, převlékání, svačina, zájmová činnost
 15,45 - 16,30 - hry a rozcházení ze třídy Veverek

Třída - Veverek :

- 6,30 - 10,05 - hry a činnosti dle volby, úklid hraček, hygiena, průběžná přesnídávka, vzdělávací činnost, příprava na pobyt venku
 10,05 - 12,05 - pobyt venku
 12,05 - 16,30 - převlékání, příprava na oběd, oběd, hygiena a příprava na odpočinek, relaxace, odpočinek na lehátku, hygiena, převlékání, svačina, zájmová činnost

Třída – Žabičky:

- 6,30 - 7,00 - hry a scházení ve třídě Veverek
 7,00 - 10,05 - hry a činnosti dle volby, úklid hraček, hygiena, průběžná přesnídávka, vzdělávací činnost, příprava na pobyt venku
 10,05 - 12,05 - pobyt venku
 12,05 - 15,50 - převlékání, příprava na oběd, oběd, hygiena a příprava na odpočinek,

relaxace, odpočinek na lehátku, hygiena, převlékání, svačina, zájmová činnost
15,50 - 16,30 - hry a rozcházení ze třídy Veverek

Režim dne není závazný, je pouze orientační, vše přizpůsobujeme potřebám a zájmům dětí

- řízení MŠ

Povinnosti, pravomoci a úkoly jednotlivých zaměstnanců školy jsou dány pracovními náplněmi a kompetencemi. Zaměstnanci se podílejí na řízení školy prostřednictvím přidělených kompetencí, spoluúčastí na vytváření školního vzdělávacího programu, pracovního plánu školy a řádů školy. Školním vzdělávacím programem jsou stanovena pravidla kontrolní a evaluační činnosti pro vnitřní hodnocení všech stránek chodu školy. Tato pravidla poskytují zpětnou vazbu a slouží pro stanovení cílů další práce. Předávání informací mezi zaměstnanci školy je zajištěno zejména pracovními poradami, pedagogickými radami (plány porad) a dle potřeby i operativními poradami. Pracovníci mají k dispozici kopie řádů, programu a plánů školy, kritérií pro odměňování, odborné časopisy a dostatek pracovních materiálů, aktuální informace jsou vyvěšovány i na nástěnce u docházky zaměstnanců.

Při vedení zaměstnanců ředitelka vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení školy a respektuje jejich názor, pokud je přínosem pro další práci. Podporuje jejich vzájemnou spolupráci. Učitelky mají prostor pro jejich vlastní tvůrčí přístup k práci s dětmi, jsou vytvořeny podmínky pro další studium.

Záměry :

- **zkvalitnit osobní zodpovědnost za plnění úkolů a dodržování termínů viz. pracovní plán, kontrolní činnost ředitelky**

Spolupráce se základní školou :

- navštěvujeme 1. třídu a účastníme se výuky a různých akcí škol
- spolupracujeme při různých akcích (např. přebory v lehké atletice ..)
- organizujeme společně edukativně stimulační skupiny
- využíváme možnosti chodit cvičit 1x týdně do tělocvičny ZŠ

Záměry :

- **prohloubení spolupráce s učiteli ZŠ a rodiči předškoláků (beseda před vstupem do školy)**

Spolupráce se zřizovatelem :

- zřizovatel je pravidelně seznamován se záměry školy a zván na události MŠ
- veřejnost se seznamována s činností MŠ prostřednictvím místního časopisu Lískáček
- ředitelka se zúčastňuje pravidelných porad s představiteli obce, které přispívají ke spolupráci a řešení problémů. Spolupráce probíhá při plánování a zajišťování velkých oprav, zpracování finančních plánů, kontrol apod.
- děti se účastní kulturních akcí pořádaných obcí

- **personální a pedagogické zajištění + profesionalita a odpovědnost předškolního pedagoga**

V naší škole pracuje celkem 15 zaměstnanců. Z toho je 8 učitelek, 3 provozní pracovnice a 4 pracovnice školní jídelny. Všichni zaměstnanci mají předepsanou odbornou kvalifikaci a dále se soustavně vzdělávají dle plánu DVPP. Pracovní doba je přizpůsobena uspořádání dne. Při své práci jednají podle obecně platných společenských pravidel – tím je zajištěna i profesionalita a odpovědnost předškolního pedagoga daná RVPPV.

Chrání soukromí rodiny, zachovávají patřičnou mlčenlivost, jednají ohleduplně s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi, nezasahují do života a soukromí rodiny.

Závěry :

- zahrnout do plánu DVÚ chybějící školení u nových učitelek

- **spoluúčast rodičů**

Rodiče mají volný přístup do tříd, zúčastňují se akcí pořádaných školou pro zlepšení spolupráce s rodinou. Mohou se spolupodílet na plánování programu třídy, školy. V případě potřeby jsou společně s rodiči zpracovány individuální plány dětí, následně konzultovány a vyhodnocovány. Soukromé údaje a osobní data o dětech jsou chráněna před zneužitím vnitřními předpisy školy. Dle potřeby jsou rodičům poskytovány odborné informace, půjčována odborná literatura ze školní knihovny a zajišťovány konzultace s odborníky. Rodiče jsou seznamováni s třídním programem, mohou se podílet na jeho tvorbě, naplňování i hodnocení. Informace mezi školou a rodiči jsou předávány na schůzkách, na nástěnkách v šatnách dětí, osobními pohovory, konzultacemi výsledků výchovy a vzdělávání

dětí (předem domluveno jednání), anketami pro rodiče. Škola vydává časopis „ Kamarád“, kde informuje o aktuálních událostech, o výchovně vzdělávací práci a jejím plánování, osobním podílu jednotlivých rodičů na chodu školy . Škola má zpracován plán spolupráce se Sdružením rodičů a přátel školy, které zastupuje zájmy dětí a rodičů, podílí se rovněž na podávání připomínek k práci MŠ.

Záměry :

- **zlepšení informovanosti rodičů o životě v mateřské škole, k otevřenější komunikaci, k řešení některých otázek využívat i společných akcí**
- **více využívat profesních dovedností rodičů**

4. Organizace vzdělávání

Vzdělávání vychází z daných podmínek mateřské školy, opírá se o výsledky evaluace minulého školního vzdělávacího programu a následné evaluace.

Záměry vyjadřují jakým způsobem a jakými prostředky tyto cíle budou konkrétně naplňovány, a tedy jakou cestou chce škola k těmto cílům dojít.

Do mateřské školy jsou přijímány děti zpravidla po dovršení tří let věku. Třídy se naplňují do počtu 25 dětí na třídu. Zápis dětí do MŠ vyhláší ředitelka školy po domluvě se zřizovatelem a koná se zpravidla v měsíci únoru, březnu příslušného roku – přesný termín bývá zveřejněn na budově školy a v Lískáčku / místní noviny /. Pokud zájem o zapsání dítěte do MŠ přesahuje počet volných míst, provádí ředitelka školy výběrové řízení dle kritérií stanovených pro přijímací řízení. Ředitelka může ukončit docházku dítěte do MŠ. Důvody a podmínkami se blíže zabývá veřejná příloha ŠVP PV „Školní řád“.

Třídy jsou heterogenní . Nové děti se do tříd zařazují podle věku, zájmu rodičů /sourozenec či kamarád ve třídě, volba třídy, učitelky, docházky dětí do MŠ/ a kapacitních možností třídy. Jednotlivé třídy se jmenují Krtečci, Zajíčci, Veverky a Žabičky. Každá třída má svoje zaměření, které vyplývá se specializací a zájmů jednotlivých učitelek.

Ve třídě Krtečků a Veverek se specializují na využívání prvků jógy, Zajíčci a Žabičky na aerobik. Všechny třídy cvičí na gymnastických míčích.Ve třídě Žabiček mají děti možnost se seznamovat s anglickým jazykem. Třída Veverek má ve své třídě umístěnou horolezeckou stěnu, kterou využívají po vzájemné domluvě i ostatní třídy. Krtečci, Zajíčci a Žabičky mají možnost se seznamovat s prací na počítači. I třída Veverek bude v dohledné době počítačem vybavena. Výchovně vzdělávací program mateřské školy je doplňován nadstandartními aktivitami :

- realizací edukativně stimulačních skupin, kde se děti za přímé účasti rodičů pod vedením uč. naší MŠ a ZŠ Kamínky připravují na vstup do školy
 - zajištěním soukromé logopedické péče v budově školy
 - předplaveckým výcvikem – který je uskutečňován ve spolupráci s plaveckou školou SKP Kometa Brno v Brně na Kraví hoře.
 - cvičením se „Sportíkem“ – které je uskutečňováno ve spolupráci FTVS MU Brno.
- Dle zájmu rodičů a předpokladů dětí je možné pořádat i další zájmové činnosti / pokud nebudou zasahovat a narušovat výchovně vzdělávací práci školy /. Výdaje za zájmovou činnost hradí dětem rodiče.

II.

Charakteristika vzdělávacího programu

1. Filosofie školy :

Školní vzdělávací program je vytvořen v souladu se záměry Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání.

Děti jsou vedeny k volnosti při výběru činností a samostatnosti při různých činnostech , v případě, že dítě obtížně zvládá činnost, kterou si vybralo požádá o pomoc svého kamaráda, druhé děti, popřípadě učitelku. Vzájemná spolupráce spočívá v tom, aby dokázaly navzájem komunikovat, aby se navzájem respektovaly. Uměly si vážit sebe i všech vrstevníků a ostatních osob nejen v MŠ , ale i v okolí.

Po skončení účasti v mezinárodním projektu Shate Up chceme i nadále filozofii školy zaměřovat **na zlepšení tělesné zdatnosti, vedení dětí ke zdravým životním návykům a postojům a k podporování pohybových dovedností.** Dětem chybí dostatek pohybu, mají špatné držení těla, kulatá záda, špatnou životosprávu. Pohyb přispívá nejenom k zlepšování tělesné zdatnosti, pohybové a zdravotní kultuře, ale je jednou ze základních potřeb předškolního dítěte a důležitým prostředkem dětského objevování světa. Je prostředkem seznamování se s prostředím, prvním učením, jak ovládat své tělo, jak si poradit se svým okolím a tím nabýt potřebné zkušenosti. Napomáhá vyjádřit sebe sama a komunikovat s ostatními. Je také prostředkem získávání sebevědomí, hodnocení sebe samého, vzájemného srovnávání, pomoci si, soupeření a spolupráce.

Cíle chceme naplňovat pomocí hry, učením a prací a za aktivní spolupráce s rodiči, jen tak můžeme dosáhnout kvalitních výsledků.

Učitelky se snaží využívat při své práci všech vhodných metod jako je prožitkové učení, kooperativní učení hrou a činnostmi, situační učení , spontánní sociální učení (v průběhu celého dne příkladným chováním všech pracovníků školy). Využíváme komunitní i diskusní kruh, snažíme se vytvářet podnětné prostředí, připravovat dětem vhodnou motivaci. Formou nezávazné dětské hry se snažíme, aby řízené činnosti probíhaly v malých skupinách nebo individuálně. V kruhu pracujeme s dětmi i frontálně.

Důležité pro nás je to, co si z MŠ odnese a co v ní získá.

Ve vzdělávacích aktivitách chceme vše provázat – respektovat všechny přirozené souvislosti, vzájemné vztahy, mnohotvárnost a proměnlivost – pracovat složitějším diferencovaným způsobem tak, aby vzdělávání zasahovalo celou osobnost dítěte.

Učitelky se stávají poradcem, partnerem, pozorovatelem a terapeutem - nepředávají dětem informace, nemanipulují s nimi a jejich názory, ale učí děti mít aktivní zájem objevovat, docházet samostatně ke vzdělávacím cílům a najít odvahu ukázat, co všechno už umí, zvládne a dokáže a hlavně umět pomoci kamarádovi.

2. Vzdělávací obsah (obsahová specifikace „učiva“)

Vzdělávací obsah je prostředkem rozvoje dítěte. Základem je hra, která je nejpřirozenější činností dítěte. Rozvíjí fantazii, iniciativu, dítě si v ní zpracovává svoje životní zkušenosti. Dále jsou to spontánní a řízené činnosti. Nesmíme opomíjet, že zde důležitou roli hrají také aktuální a předem nepředvídané situace, které ovlivňují život mateřské školy (významná, či náhodná událost, která se dotýká života dětí). Učíme se chápat, že všechno souvisí se vším, neustále se mění, vyvíjí, navzájem se ovlivňuje. Učení musí být co nejpřirozenější, založeno na vlastní činnosti dětí a na jejich prožitcích. Probíhá co nejvíce ve skupinách a individuálně. Umožňujeme, aby děti měly prostor pro aktivitu, tvořivost a objevování, mohly experimentovat a rozhodovat samy v různých situacích.

Náš ŠVP PV jsme nazvali : „ **Jsme kamarádi, kteří chtějí spolu poznat svět** „

Vzdělávací obsah je zahrnut v pěti tématech (viz.grafický nákres str.14)

Ke každému tématu jsme přiřadili klíčové kompetence, které vyjadřují , k čemu chceme dítě dovést. Ty pak naplňujeme prostřednictvím dílčích cílů.

Z témat plánujeme podtémata (k nahlédnutí v každé třídě). Určíme si, čím se budeme s dětmi zabývat, stanovíme konkrétní činnosti. Pro jednotlivá podtémata si vybíráme klíčové kompetence z daného tématu a ty pak naplňujeme prostřednictvím dílčích cílů, které jsou obsahem TVP PV. Do jednotlivých témat lze vstupovat průběžně po celý rok. TVP PV je dopředu vytvořen jen rámcově, tak, aby byly vymezeny dílčí cíle a jejich prostřednictvím dosahované klíčové kompetence. Při plánování musíme mít neustále na zřeteli znalost složení dětského kolektivu dané třídy, jednotlivých dětí a vyhodnocování předchozích činností. Vycházíme z rytmu roku, potřeb dětí, ale také z jejich zážitků, nepředvídaných

nahodilých událostí, z toho, co je oslovilo, zaujalo. Mohou tedy vznikat nejenom témata plánovaná, ale i neplánovaná, náhodná. Činnosti, kterým se věnujeme denně (např. hygiena, stolování, sebeobsluha..) neplánujeme jako řízenou činnost. Snažíme se plánovat i hodnotit společně s dětmi. Při tvorbě a hodnocení TVP PV spolupracují obě učitelky na třídě.

Vzdělávací obsah je realizován skrze dílčí cíle (pedagogické záměry učitelky) v 5 oblastech vzdělávání, které spolu úzce souvisejí a vzájemně se ovlivňují:

Dítě a jeho tělo : lidské tělo a aktivní pohyb, sebeobsluha, zdravá výživa, bezpečnost a ochrana zdraví

Dítě a jeho psychika : jazyk a řeč, poznávání a sebepojetí

Dítě a ten druhý: sociální vztahy, respekt a tolerance, komunikace a spolupráce

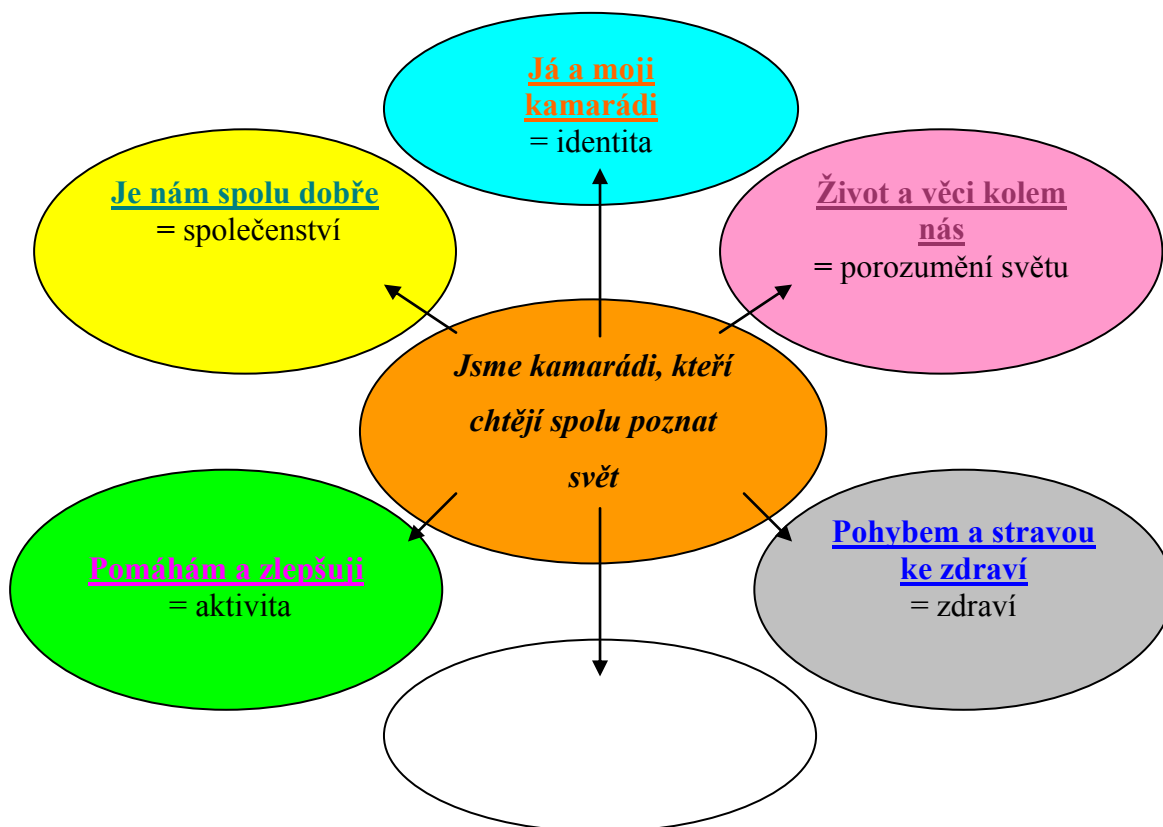
Dítě a společnost : domov a rodina, škola, město, kultura, umění, země

Dítě a svět: vývoj a změna, souvislosti, rozmanitost, ovlivňování člověkem

Přílohou TVP PV je vzdělávací nabídka, která je rozpracovaná do těchto pěti oblastí.

1. Konkrétní podoba „učiva“ = témata

(grafický náčrt , název tématu, cíl, obsah, zařazení dílčích cílů RVPPV a klíčových kompetencí)

Název tématu: Já a moji kamarádi

Cíl: poznávat samo sebe = identita

Obsah: vzdělávací nabídka, činnosti s dětmi směřují k uvědomění si sebe sama, k prožívání své identity a osobních rolí, jimiž dítě prochází, i těch, s nimiž se setká. Půjde zejména o získávání zdravého sebevědomí, poznatků o vlastním těle a jeho vnímání, o uvědomování si vlastních emocí, o zvládání nových situací (zátěže), o rozlišování toho, co je a co není správné ve vztahu ke své osobě a svému zdraví.

Naplňuje dílčí cíle RVPPV:

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka a další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů dítěte ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Klíčové kompetence :

19. – v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými, chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní je výhodou
20. – ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
21. – průběžně rozšiřuje svoji slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
22. – dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon apod.)
27. – ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku, je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
31. – je schopno chápat, že lidé jsou různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
34. – dokáže rozlišovat a využívat vlastní stránky, poznávat svoje slabé

38. – zajímá se o druhé, o to co se kolem děje, je otevřený aktuálnímu dění
 39. – chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
 40. – má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

Název tématu: **Je nám spolu dobře**

Cíl: naučit se žít ve společnosti = společenství

Obsah: vzdělávací nabídka, činnosti s dětmi jsou spojeny s prožíváním dějů i změn ve společenstvích, v nichž dítě žije. Děti se učí porozumět vztahům mezi lidmi, být tolerantní, řešit vzniklé situace, umět se domluvit, vzájemně si pomáhat a spolupracovat. Vytváří si základní návyky společenského chování.

Naplňuje dílčí cíle RVPPV:

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- vytvoření povědomí o mezilidských a morálních hodnotách
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí a jeho změnám

Klíčové kompetence :

5. – učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnosti a záměrně si zapamatuje : při zadané práci dokončí co započalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

10. – problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti: postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty (má vlastní originální nápady), využívá zkušeností, fantazii a představivost
13. – rozlišuje řešení, která jsou funkční(vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou : dokáže mezi nimi volit
14. – chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou, uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
17. – dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
25. – uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
26. – dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování , vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
28. – napodobuje modely prosocionálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
29. – spolupodílí se na společných rozhodnutích, přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti, dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
36. – chápe, že se může o tom, co udělá rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
41. – spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovat

Název tématu: **Život a věci kolem nás**

Cíl: porozumět světu přírodnímu i společenskému

Obsah: vzdělávací nabídka, činnosti s dětmi jsou zaměřeny na přírodní děje a jevy, na poznání jejich podstaty a dopadu na okolní prostředí a obyvatele, kteří v něm žijí. Děti se učí chápat a prožívat svět kolem sebe, probíhající změny v přírodě, odhalovat jejich příčiny a souvislosti.

Naplňuje dílčí cíle RVPPV:

- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- rozvoj společenského i estetického vkusu
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije a vytváření pozitivního vztahu k němu

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur

Klíčové kompetence :

- 2.– získanou zkušenost uplatňuji v praktických situacích a v dalším učení
- 3.– má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody, techniky, které dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách , orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
4. – klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
16. – ovládá řeč, hovoří, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky, odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
18. – domlouvá se slovy, gesty, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
23. – ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit, má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
35. – odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
43. – ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním se na něm podílí a že je může ovlivnit

Název tématu: Pomáhám a zlepšuji

Cíl: rozvíjení aktivity = aktivita

Obsah: vzdělávací nabídku charakterizují takové činnosti, při nichž vznikají záměrné aktivity, ovlivňující životní prostředí i komunitu, v níž dítě žije. Děti se učí přijmout podíl zodpovědnosti za přírodu a společnost, nejen poznatky, ale i přímou činností(ve smyslu zodpovědnosti za zdraví svoje, ostatních, rostlin, zvířat, planety). Záměrem je vzbudit zájem dětí o dění kolem sebe, aktivně řešit situace a problémy, umět nabídnout a přijmout pomoc, zvládat jednoduché činnosti v péči o nejbližší prostředí, chovat se vstřícně k potřebám druhých.

Naplňuje dílčí cíle RVPPV:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- rozvoj schopnosti sebeovládání

- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit

Klíčové kompetence :

7. – pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí
9. – řeší problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování(, náročnější s oporou a pomocí dospělého
11. – při řešení myšlenkových , praktických problémů užívá logických, matematických empirických postupů, pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
12. – zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
15. – nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
24. – samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
33. – svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
37. – má smysl pro povinnost ve hře, práci, i učeník úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, váží si práce i úsilí druhých

Název tématu: Pohybem a stravou ke zdraví

Cíl: výchova ke zdravému životnímu stylu

Obsah: vzdělávací nabídka, činnosti s dětmi podporující pěstování zdravého životního stylu. Děti se učí péči o své zdraví i o zdraví ostatních, o tělesnou a duševní pohodu, vytvářejí si základy pro zdravé životní návyky.

Naplňuje dílčí cíle RVPPV:

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy

Klíčové kompetence :

1. – soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje, a všímá si při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
6. – odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
8. všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

- 30. – při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně, nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná umí odmítnout
- 32. – chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
- 42. – uvědomuje si svoje práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat, chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- 44. – dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Vysvětlivky - barevné rozlišení dílčích cílů oblastí RVPPV :

Dítě a jeho tělo

Dítě a jeho psychika: 1. Jazyk a řeč

2. Poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace,
představitivost a fantazie

3. Sebepojetí, city, vůle

Dítě a ten druhý

Dítě a společnost

Dítě a svět

3. Systém evaluace průběhu, výsledků a podmínek vzdělávání

Co - cíl evaluace	Kdo - kdo provádí evaluaci	Kdy - jak často	Jak:		
			Kriteria, vstupní informace:	Techniky, formy vyhodnocování ➤	Výstupy:
Individ. rozvoj dětí osobnost dítěte, jeho rozvoj, individuální cíle u dětí, učební pokroky, výsledky vzdělávání, školní zralost	učitelka	průběžně	očekávané výstupy, dílčí cíle, kompetence znalost chronologického vývoje dítěte	pozorování projevů dítěte v MŠ (plánované, nahodilé) rozběr výsledků činnosti dětí	záznam v sešitu zpětné vazby
	učitelka	min. 2x ročně, průběžně dle potřeby	záznamy v sešitu zpětné vazby, cílené pozorování, výsledky činnosti dětí závěry hodnocení témat, podtémat	porovnání výsledků činnosti dětí v osobních portfoliích – sledování vývoje	indv. záznamy o rozvoji dítěte založení Vv prací dětí do osobních portfolií
	učitelka+ rodiče	leden, květen – budoucí prvňáčci	očekávané kompetence dosažené individuální cíle u dětí (IP) pokud jsou zpracované)	přehled klíč. kompetencí	záznam v přehledu klíčových kompetencí
Třídni vzděl. prog. téma , podtéma	učitelka + dle zájmu i rodiče	po ukončení podtématu po ukončení tématu	zájem dětí vhodné podmínky (zajištění UP, materiálů) eliminace rizik naplňování dílčích cílů naplňování individuálních cílů dětí - IP co bylo splněno x nesplněno k čemu se budeme vracet <i>Z hlediska kompetencí:</i> - co se děti naučily - jaké zkušenosti, hodnoty, postoje získaly - jaký měly prostor pro samostatnost	průběžné .poznámky v plánu podtémat písemné zhodnocení podtémat hodnocení témat přehled dílčích cílů k tématům IP dětí (pokud je zpracován)	záznam v hodnocení podtémat hodnocení témat záznam v přehledu plnění dílčích cílů záznam v IP dětí (pokud je zpracován)
TVP celkově	učitelky + dle zájmu i rodiče	2x ročně (pololetí a konec šk.r.)	vhodnost zvolených témat vzhledem k dětem jak naplňujeme dílčí cíle dosahování indiv. cílů – IP , kompetencí – přehled klíčových kompetencí	celkový přehled zařazení dílčích cílů v TVP přehled dosažených kompetencí písemné hodnocení šk.r. se závěry	písemné vyhodnocení: - přehledu dílčích cílů - dosažených kompetencí závěrečná zpráva za šk.r.

Co - cíl evaluace	Kdo - kdo provádí evaluaci	Kdy - jak často	Jak:		
			Kriteria, vstupní informace:	Techniky, formy vyhodnocování ➤	Výstupy:
práce učitelky (autoevaluace)	učitelky	2x ročně	v čem jsem dobrá co preferuji v čem se potřebuji zlepšit co potřebuji zlepšit	formulář sebehodnocení učitelky pololetí - ped.rada slovní hodnocení konec šk.r. – písemné hodnocení	stanovení osobních cílů, návrhy na DVPP, vybavení MŠ
práce zaměstnanců	ředitelka	dle plánu hospitací a kontrolní činnosti	viz.plán hospitací a kontrolní činnosti závěry hospitací a kontrolní činnosti	hospitace a pohospitační pohovor průběžná kontrola dle plánu seznámení se závěry na poradách	hospitační záznam při zjištění nedostatku sjednání nápravy
pracovní plán	všichni zam.MŠ učitelky ředitelka	leden , červen konec šk.r. konec šk.r.	plnění cílů ročního plánu RPPŠ, TVP, výsledky vzdělávání závěry z porady písemné hodnocení zpracované uč.	slovní hodnocení na prac. poradě formulář hodnocení PPŠ	písemné hodnoc.šk.r.(uč.) písemná analýza šk.roku se závěry pro další šk.r. písemná zpráva - údaje o MŠ za šk.r.(řed.)
podmínky vzdělávání	všichni zam.MŠ	1x za 3 roky	podmínky vzdělávání dané RVP PV	tabulka evaluace podmínek	písemná evaluace podmínek – stanovení dalších záměrů
školní vzděl.program a vlastní hodnocení školy	učitelky + zaměstnanci + rodiče	1x za 3 roky	kriteria ŠVP viz. RVP PV závěry hodnocení podmínek vzdělávání závěry hodnocení TVP, ročního plánu výsledky individuálního rozvoje dětí autoevaluace uč. závěry hospitační a kontrolní činnosti dotazník pro rodiče	na základě vstupních informací zpracovat písemné hodnocení oblastí daných vyhláškou č.15/2005 Sb. pro vlastní hodnocení školy se závěry z jednotlivých oblastí projednání závěrů na poradě	písemné vyhodnocení jednotlivých oblastí (zpracují pověř.zam.) závěrečná písemná zpráva „Vlastní hodnocení školy“ se stanovením závěrů pro další rozvoj školy (zpracuje řed.školy)

Použitá literatura :

1. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
2. Pedagogické hodnocení v pojetí RVP PV
3. Manuál k přípravě ŠVP PV (TVP PV) mateřské školy
4. Materiály a poznatky získané absolvováním vzdělávacích programů
5. Poznátky získané ze studia literatury k projektu „Zdravá MŠ“

